

Groen Sociaal Klimaatneutraal

Verkiezingsprogramma
Gemeenteraadsverkiezingen 2014

GROENLINKS

Inhoud:

1. Inwoners aan zet.....	2
2. Solidair én met Eigen Kracht.....	4
3. Groen Goud: koesteren en verzilveren.....	9
4. Renkum Klimaatneutraal, aan de slag!.....	15
5. Het geld en de keuzes.....	17

1. Inwoners aan zet

Actieve inwoners, participerende gemeente

GroenLinks is voorstander van een participerend gemeentebestuur. Veel inwoners en organisaties zijn op dezelfde beleidsterreinen als de gemeente actief. Zij dragen bij aan het goed functioneren van de samenleving en de kwaliteit van de leefomgeving.

Vaker betrekken

GroenLinks wil inwoners nog veel vaker betrekken. Tot nu toe wordt meestal gesproken over burgerparticipatie. Inwoners en vertegenwoordigers van organisaties kunnen lid worden van een klankbordgroep, mogen plaatsnemen in een adviescommissie of mogen een enquête invullen. GroenLinks kiest voor het omgekeerde. We zetten burgerparticipatie om in overheidsparticipatie. De gemeente ondersteunt initiatieven van inwoners. Door bijvoorbeeld deel te nemen in een werkgroep of een commissie die een knelpunt aanpakt.

Gemeenteraad bepaalt

Natuurlijk heeft ook bij overheidsparticipatie de gemeenteraad het laatste woord. Democratisch gevormd bepaalt de gemeenteraad de beleidskaders waarbinnen burgemeester en wethouders, ambtenaren, inwoners en hun organisaties werken aan instandhouding en verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Binnen die kaders is er alle ruimte om plannen en de dagelijkse zaken verder vorm en kleur te geven.

Meer zeggenschap

In de participatiesamenleving die wij voorstellen is er meer zeggenschap voor inwoners die allerlei taken zelf ter hand nemen. De participatiesamenleving van het kabinet Rutte is vooral ingegeven vanuit bezuinigingsdrift. De door GroenLinks gewenste participatiesamenleving zal niet altijd goedkoper uitvallen. Wanneer de gemeente actieve inwoners ondersteunt, kost dit even zo goed geld als in het huidige systeem waarin de overheid zaken zelf ter hand neemt. Voorbeeld: inwoners die een grotere rol spelen in het groenbeheer. Deze aanpak zet betrokkenheid van inwoners om in daadkracht van actieve bewonersgroepen. Van die inzet blijft niet veel over als de gemeente onvoldoende gereedschap beschikbaar stelt en er geen goede begeleiding is. Dan kost het meer dan het oplevert.

Aan de slag

Het gemeentebestuur slaagde er de afgelopen collegeperiode te weinig in om inwoners te betrekken bij het ontwikkelen, vaststellen en uitvoeren van beleid.

Ondanks pogingen om een goed beleid vast te stellen. Wat GroenLinks betreft is het eenvoudig: niet langer nota's over participatie opstellen maar gewoon aan de slag! Dat betekent burgers vertrouwen geven en samen met burgers zorgen voor uitvoering. Er zijn tal van bewonersinitiatieven waarbij de gemeente zo kan aanschuiven. Het enige dat daarvoor nodig is, is loslaten van de kramp en registreren dat de initiatieven kunnen bloeien. Want dat draagt bij aan een krachtige gemeente.

Onze agenda voor bestuurlijke samenwerking

In dit hoofdstuk over de wijze van het besturen van de gemeente mogen onze uitgangspunten over gemeentelijke samenwerking en schaalvergroting niet ontbreken. Steeds meer taken worden door het rijk en de provincie overgedragen aan de gemeenten. De financiële speelruimte voor gemeenten is daarbij over het algemeen klein. Overigens is er altijd sprake van bezuinigingen door rijk en provincie bij de overdracht van taken. Dat maakt het voor de gemeente uiterst lastig om die nieuwe taken op een kwalitatief hoog niveau uit te voeren.

Samenwerking

- Op vele terreinen zoeken gemeenten daarom samenwerking. Bijvoorbeeld op het gebied van welzijn, zorg, milieu, vervoer, werk en inkomen. In tal van verbanden werkt de gemeente Renkum samen met andere gemeenten. Helaas gaat dit regelmatig ten koste van de democratische controle door de gemeenteraad. Dat vinden wij een ongewenste ontwikkeling.

Schaalvergroting

- Het rijk zet in dit verband in op het fuseren van gemeenten. Op die wijze kan toch weer één gemeenteraad de voorstellen op alle terreinen beoordelen en komt er een eind aan veel samenwerkingsverbanden. Zover is het nog niet. Toch vinden we dat hierover inwoners en gemeentebestuur het gesprek moeten voeren. Voor ons zijn twee uitgangspunten van belang. Allereerst vinden we directe democratische controle van groot belang. Daarnaast is ons uitgangspunt dat de afstand tussen inwoners en gemeentebestuur kleiner dient te zijn. Dat zou kunnen door een veel belangrijkere rol toe te dichten aan bewonersorganisatie zoals dorps- en wijkplatforms. In de discussie over samenwerking en schaalvergroting is dit onze insteek.

2. Solidair èn met Eigen Kracht

Burgers en gemeente samen

GroenLinks staat voor initiatieven van burgers en overheidsparticipatie. Omdat mensen betrokken zijn bij hun omgeving. Omdat mensen veel problemen zelf of samen kunnen oplossen. Omdat nieuwe ideeën over bijvoorbeeld milieubeheer, energiebesparing, en hulp aan en zorg voor elkaar, bijna altijd 'van onderaf' komen.

Slimme keuzes

Bezuinigingen gaan niet aan onze gemeente voorbij. In 2015 krijgt de gemeente bovendien de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg, de ABWZ-zorg en passend onderwijs voor iedereen. De gemeente moet dat zelf gaan organiseren en betalen. Maar krijgt er wel minder geld voor. We moeten dus slimme keuzes maken.

Zorgzaam en solidair

GroenLinks staat ook voor zorgzaamheid en solidariteit. Want 'eigen kracht' mag nooit hetzelfde zijn als 'zoek het zelf maar uit!' Juist ook in deze tijd is betrokkenheid nodig. Dat is de basis van onze samenleving. Solidariteit en betrokkenheid tussen mensen. En tussen de gemeente en haar burgers. Renkum is een Fairtrade gemeente en moet dat blijven.

Enkele cijfers

Ook in onze gemeente is er armoede, kampen mensen soms met grote problemen en zit een aantal kinderen in de knel. Enkele cijfers. Hier zijn ongeveer 200 mensen aangewezen op steun van de Voedselbank. Zestig gezinnen hebben met schuldhulpverlening te maken, het aantal gezinnen met grote schulden (anders dan hypotheekschuld) is waarschijnlijk veel hoger. Bijna 750 volwassenen en kinderen maken gebruik van de Renkum Card. Ongeveer 2.500 mensen moeten rondkomen van een inkomen op minimumniveau of iets hoger. Af en toe moet de jeugdzorg uitrukken: in 2011 bijvoorbeeld werden achttien meldingen van kindermishandeling in Renkum onderzocht door het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

Eigen Kracht Conferenties

Wat wil GroenLinks? Als de gemeente burgers wil aanspreken op hun eigen kracht, dan moet je als gemeente ook echt naast je burgers staan. GroenLinks wil dat de gemeente voldoende budget reserveert voor zogeheten Eigen Kracht Conferenties. Daarin maken burgers met hulp van een onafhankelijk coördinator zelf een plan om een probleem op te lossen. In Amsterdam kan dat al, en ook in Overijssel. Het werkt als een trein. Mensen komen samen en 'op eigen kracht' tot oplossingen die werken. Een deel van die oplossing kan ook bestaan uit hulpverlening door professionals. Maar die is bijna altijd korter en minder intensief dan voorheen gebruikelijk. Dus ook goedkoper. Bij dat beleid hoort ook het ondersteunen van allerlei burgerinitiatieven, van vrijwilligerswerk tot vluchtelingenwerk, van ouderenparticipatie tot eigenbeheer van 'snippergroen'.

Onze sociale agenda

GroenLinks heeft een uitgebreide sociale agenda. Daar staan zaken op die volgens ons echt beter moeten. Of die juist goed zijn en behouden moeten blijven. Of waar we bij noodzakelijke bezuinigingen voorzichtig mee om moeten gaan.

Zorg en welzijn en 'de drie decentralisaties'

- Er staan drie ingrijpende 'decentralisaties' voor de deur per 1 januari 2015. De gemeente krijgt het geld en de regie over de jeugdzorg, een deel van de AWBZ-zorg (de functie 'begeleiding') en de 'Participatiewet'. Zij zullen de komende periode een groot deel van de gemeentelijke agenda bepalen. De uitgangspunten van GroenLinks ('Solidair en met Eigen Kracht') zijn hierop van toepassing.
- Voor de jeugdzorg gaat het om behoud van continuïteit en kwaliteit van de zorg voor kwetsbare kinderen en gezinnen. Terwijl tegelijkertijd er ook gewerkt moet worden aan vernieuwing, bijvoorbeeld door de inzet van meer Eigen Kracht Conferenties, zoals genoemd. Of door de vorming van integrale teams van hulpverleners met verschillende deskundigheden (bijv. jeugdzorg, maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg), indien mogelijk per dorp. Hulpverleners die dicht bij de mensen staan en die er snel bij zijn, waardoor hopelijk voorkomen kan worden dat problemen verergeren.
- De Participatiewet is van toepassing op mensen met een fysieke of verstandelijke beperking. Zij moeten gestimuleerd worden om zoveel mogelijk deel te nemen aan het arbeidsproces. Zeker ook voor deze kwetsbare doelgroep stelt GroenLinks zich sterk op. Veel van deze burgers hebben langdurige ondersteuning en begeleiding nodig, en een 'beschutte' werkplek, willen ze goed kunnen functioneren. GroenLinks vindt dat de gemeente hiervoor zorg moet dragen, samen met andere maatschappelijke instellingen. Daar waar de 'eigen kracht' van mensen gering is of tekort schiet, moet de solidariteit ons handelen leiden.
- De AWBZ-functie begeleiding (de derde decentralisatie) heeft o.a. te maken met de ondersteuning en begeleiding van ouderen. Ook dit wordt een taak die vanuit de WMO gefinancierd wordt, die de gemeente moet organiseren. In onze langzaam vergrijzende gemeente is het van groot belang dat we dit slim en goed doen, zodat ouderen zo lang mogelijk op een voor hun passende manier kunnen wonen en participeren in de samenleving. Op eigen kracht als het kan, maar vanuit solidariteit als dat nodig is.

Werk en inkomen

- Streven naar meer schone werkgelegenheid. Dit is een belangrijk punt in deze tijd. In deze gemeente denken veel mensen bij werkgelegenheid meteen aan de Parenco-fabriek in Renkum. De realiteit is echter dat de behoefte aan papier sterk afneemt. Daarom moet tijdig gezocht worden naar andere, creatieve invullingen. GroenLinks zal zich daarvoor inzetten. Daarnaast moet er ook ruimte geschapen worden voor andere vormen van werkgelegenheid, bijvoorbeeld in de toeristische en recreatieve sector, omdat de groene Renkumse omgeving daartoe veel mogelijkheden biedt. In Renkum is de zorgsector de grootste werkgever, met enkele grote voorzieningen op ons grondgebied, onder meer Pro Persona in Wolfheze en de JP Heije stichting en de vrouwenopvang in Oosterbeek. Ook die werkgelegenheid willen we graag houden.
- Behoud functie sociale werkvoorziening Permar. Mensen met een beperking moeten een zinvolle dagbesteding kunnen hebben. De gemeente is daarvoor verantwoordelijk. Ook als andere taken van Permar (het werkbedrijf) worden

gereorganiseerd. En we willen dat mensen een kans krijgen om weer volop mee te doen. Een stelregel is bijvoorbeeld: groen(beheer) moet je sociaal doen. Ook daarvoor zijn Permar, Solidez en veel andere organisaties belangrijk om te helpen.

- Schuldhulpverlening moet beschikbaar blijven om mensen die in financiële problemen zijn gekomen, weer perspectief te bieden. Specifiek geldt dit voor gezinnen met kinderen.
- Meer budget voor de Renkum Card, zodat mensen die het echt nodig hebben er ook echt iets mee kunnen. Mensen met schoolgaande kinderen, mensen in de schuldhulpverlening, of mensen die door pech of ziekte extra hoge kosten hebben. Ook andere initiatieven verdienen blijvende ondersteuning door de gemeente: bijvoorbeeld de stichting Leergeld en de Rechtswinkel. Juist vanuit het solidariteitsbeginsel dient de gemeente dergelijke initiatieven niet alleen uit financieel economisch te beoordelen, maar ook vanuit hun maatschappelijke functie.
- Stimuleren bedrijvigheid van ZZP-ers. Het aantal kleine bedrijfjes waarmee mensen in hun eigen werk en inkomen voorzien, neemt toe. Ondersteuning daarvan door creatieve maatregelen is zinvol. Bijvoorbeeld: het aanbieden van flexwerkplekken in lege schoollokalen of openbare gebouwen.

Wonen en veiligheid

- Daar waar inwoners onveiligheid ervaren wil GroenLinks dat vooral met lokale maatregelen op maat aanpakken. Bijvoorbeeld in overleg met de wijkagent, jongerenwerk, de woningbouwvereniging en uiteraard bewoners (ouderen en jongeren!).
- Bij de inrichting van woonzorggebieden zoeken naar slimme manieren om wonen en ondersteuning voor ouderen te combineren. Bijvoorbeeld door woonzorgcomplexen te combineren met sociale huurwoningen voor jonge gezinnen, waardoor een levendiger en leefbaarder geheel ontstaat. De bevolking van Renkum is relatief 'oud' en zal in de toekomst verder vergrijzen. Daar moeten we ons op voorbereiden.
- Toegankelijkheid openbare voorzieningen voor gehandicapten waar nodig verbeteren.
- Indien mogelijk liever duurzaam verbouwen dan nieuwbouw. Maar soms is nieuwbouw zowel goedkoper als duurzamer. Niet bouwen op bestaand groengebied.
- Als er sprake is van nieuwbouw of renovatieprojecten, dan gericht op die groepen die in Renkum moeilijker aan woonruimte kunnen komen: huurders van sociale huurwoningen, starters op de woningmarkt. Lage woonlasten zijn wenselijk. En dat kan onder andere door lagere energielasten. Woningbouwvereniging Vivare moet werk maken van isolatie en eigen energieopwekking. Ook het makkelijker kunnen 'splitsen' van grotere woningen is een optie, zodat ouderen in een deel van hun eigen huis kunnen blijven wonen, en in een ander deel bijvoorbeeld een jong gezin kan komen.

Sport

- GroenLinks ziet sport en bewegen als een belangrijke bijdrage aan het algemene welzijn. Vooral is bewegen in het belang van de gezondheid van (soms te dikke) kinderen. Renkum biedt veel mogelijkheden tot sport en recreatie. Het in stand houden van een goed voorzieningenniveau voor breedtesport hoort bij een gezonde gemeenschap. De gemeente ondersteunt daarbij actief de initiatieven tot verduurzaming van de sportparken en -accommodaties. Te beginnen met sportpark Bilderberg en multifunctioneel centrum 3B4.
- Er moet een volwaardig en duurzaam Multifunctioneel centrum voor sport en cultuur in Renkum komen.
- Sportverenigingen zorgen zelf voor beheer van hun velden en gebouwen.

- We kunnen efficiënter gebruik maken van de voorzieningen die er zijn.
Multifunctioneel: verschillende verenigingen of initiatieven maken samen gebruik van eenzelfde voorziening, bijvoorbeeld een gymzaal, een sportkantine, een schoolgebouw.

Onderwijs

- De huisvestingsproblemen van de basisscholen in Renkum moeten eindelijk echt worden aangepakt, de optie om scholen te combineren met de nieuwbouw van een multifunctioneel centrum op de plek van de Rijnkom wordt door GroenLinks toegejuicht. Ook in Oosterbeek en Doorwerth blijven scholen een onderwerp dat aandacht behoeft: ze werken samen, met kinderopvang en peuterspeelzalen, met sport, met de bieb.
- Milieueducatie op scholen moet onderdeel zijn van het onderwijsaanbod. Milieueducatiecentrum De Beken kan daarbij een rol spelen. Goede zorg voor het milieu in de toekomst begint bij bewustwording van de kinderen van nu. Natuurspeelplekken horen daar bij.
- Behoud van het jongerenwerk. Jongerenwerk heeft een belangrijke preventieve rol in het zorgen voor meer kansen voor jongeren en voorkomen van bijvoorbeeld schooluitval of criminaliteit. Goed gemeentelijk jongerenwerk vermindert de kans dat later een beroep gedaan moet worden op de jeugdzorg.
- Leerlingenvervoer en WMO vervoer. Voor gehandicapten in onze gemeente moet vervoer naar school, stage of dagbesteding beschikbaar blijven, als ze niet zelfstandig kunnen reizen. Renkum heeft zelf weinig dagbestedingsvoorzieningen binnen haar gemeentegrenzen. Maar we hebben wel de plicht om ervoor te zorgen dat gehandicapten naar elders vervoerd kunnen worden.

Kunst en cultuur

- Kunst en cultuur verrijken de gemeentelijke samenleving en kunnen een belangrijke motor voor de economie in onze gemeente zijn. De gemeente Renkum oefent vanouds een sterke aantrekkingskracht uit op beoefenaars en liefhebbers van de kunsten. Dat heeft zijn oorzaak mede in het dramatische landschap van onze gemeente, waar Veluwe stuwwal en Rijnvallei elkaar ontmoeten. Een landschap dat kunstenaars blijft inspireren. Daarmee samenhangend is er in onze gemeente sprake van een bloeiend cultureel leven.
- GroenLinks vindt het van groot belang dat de gemeente investeert in initiatieven op het terrein van kunst en cultuur. Ook bij dit thema past een participerend gemeentebestuur dat zich aansluit bij de veelheid aan initiatieven op het gebied van kunst en cultuur.
- Het is goed dat er in onze gemeente een centrum voor (landschaps)kunst en cultuur komt. GroenLinks vindt dat hieraan van meet af aan moet worden meegewerkt door vertegenwoordigers uit de sector kunst en cultuur. Wat GroenLinks betreft draagt de gemeente ook bij aan de exploitatie van dit nieuwe centrum. Een jaarlijkse bijdrage zal zich terugverdienen door de komst van vele bezoekers die naast het Airbornemuseum en het Renkums Beekdal nu een extra reden hebben om de gemeente (opnieuw) te bezoeken. Wij zijn ervan overtuigd dat dit zal leiden tot extra economische ontwikkeling en investeringen van ondernemers.
- We vinden dat er in Renkum, liefst in relatie tot het Renkums Beekdal, aandacht moet komen voor papier en de geschiedenis van de papierindustrie.
- GroenLinks vindt aandacht vanuit het gemeentebestuur voor kunst- en cultuureducatie uiterst belangrijk.

- Een andere belangrijke voorwaarde voor behoud en versterking van kunstbeoefening is de beschikbaarheid van voldoende atelierruimtes. De gemeente kan daar een stimulerende rol in spelen.
- GroenLinks is voorstander van het instellen van een 'adviescommissie kunst en cultuur' waarin mensen uit het veld zijn vertegenwoordigd, die de gemeente gevraagd en ongevraagd adviseren.
- Renkum is een gemeente waar veel kunstenaars wonen en werken. Ook kunstenaars van naam! Mogelijkheden om kunst te exposeren en van kunst te genieten moeten er voldoende zijn in Renkum. Een goed kunstbeleid past in het streven om de recreatieve mogelijkheden van Renkum optimaal te benutten. En contact met kunst en cultuur geeft kinderen een bredere ontwikkeling. Bovendien is het rijke cultuurbezit een belangrijke trekpleister voor toerisme en recreatie in de gemeente.

Dierenwelzijn

- In een groene gemeente als Renkum is aandacht voor dierenwelzijn vanzelfsprekend. Dit moet een gemeentelijk thema worden. De 10 speerpunten zoals geformuleerd door de Dierenbescherming kunnen daarbij leidend zijn. Bijvoorbeeld: de gemeente stimuleert biologische en diervriendelijke veehouderij en geeft zelf het goede voorbeeld met haar eigen cateringbeleid. De gemeente blijft zorgen voor adequate opvang van zwerfdieren en maakt daartoe afspraken met dierenambulance, -opvang en -asiel. Bovendien faciliteert de gemeente opvang van gewonde wilde fauna (vogels). Schade veroorzaakt door wild wordt op diervriendelijke wijze tegengegaan en niet door het doden van dieren.

3. Groen Goud: koesteren en verzilveren

Eén groot groen bedrijventerrein

De gemeenteraad stond de afgelopen periode uitgebreid stil bij de toestand van de bedrijventerreinen in onze gemeente. Maar liefst € 2 miljoen is gereserveerd om samen met evenveel provinciale euro's te investeren in verbetering van deze terreinen en in verplaatsing van bedrijven. Intussen is er de afgelopen jaren bezuinigd op natuur en landschap, gemeentelijk groenbeheer en groenonderhoud, kunst en cultuur. Als het aan GroenLinks ligt, roepen we deze bezuinigingen een halt toe. Wat ons betreft is de gemeente één groot groen bedrijventerrein. Natuur en landschap vormen de motor van de Renkumse economie en de basis voor de vele kunst- en cultuuruitingen in onze gemeente. Het groen is een belangrijke vestigingsfactor voor schone bedrijven en voor nieuwe inwoners. Recreatie, toerisme en zorg zijn goed voor veel werkgelegenheid. Ze zijn dus minstens zo belangrijk als het reguliere midden- en kleinbedrijf en de op de bedrijventerreinen gevestigde ondernemingen.

Om het groene karakter van onze gemeente te behouden en verder te versterken zijn investeringen noodzakelijk in het 'Groene Goud' van Renkum. We zien graag dat we weer trots kunnen zijn op onze groene gemeente. Terwijl Oosterbeek in 2005 nog tot het groenste dorp van Europa is uitgeroepen, holt de kwaliteit van het gemeentelijk groen en het omringende landschap de laatste jaren zienderogen achteruit. Dat dreigt nog verder te verslechteren met het schrappen van de kapvergunning.

Visie op landgoederen

De gang van zaken rond het opstellen van een landgoederenvisie is illustratief voor het gegeven dat de coalitie van VVD, PvdA en CDA zich onvoldoende bewust was van de waarde van het Groene Goud voor de gemeentelijke economie. In 2010 besloot de coalitie een landgoederenvisie op te stellen. GroenLinks was verheugd over dat voornemen. Zo'n visie is immers noodzakelijk om een goed beeld te krijgen van de waarde van de landgoederen, ieder afzonderlijk en in samenhang. Op basis van een visie kunnen we een halt toeroepen aan het in onze gemeente zo gebruikelijk geworden hap-snap goedkeuren van plannen die het landgoederenlandschap steeds verder aantasten. Ook helpt een visie de gemeente om de juiste beslissingen te nemen op het gebied van natuur, landschap, recreatie, toerisme, cultuur, cultuurhistorie en mobiliteit. Helaas was de landgoederenvisie die burgemeester en wethouders medio 2013 presenteerden een teleurstelling voor ons. Het uitgangspunt dat de landgoederen een onlosmakelijke eenheid vormen, kwam niet naar voren. Ook ging de visie voorbij aan de relatie tussen de landgoederen en allerlei andere gemeentelijke beleidsterreinen. Gelukkig was de volledige gemeenteraad dat met GroenLinks eens en is afgesproken dat er voor het eind van 2014 een echt duurzame, goed gefundeerde en integrale visie op de landgoederen moet zijn. GroenLinks zal er voor waken dat die landgoederenvisie er ook werkelijk komt, inclusief uitvoeringsprogramma. Dit is voor GroenLinks een van de absolute voorwaarden om ons Groene Goud te verzilveren. Voor een kwalitatief hoogwaardige visie is de continue, directe betrokkenheid van deskundige inwoners en organisaties onmisbaar.

Onze groene agenda

Gemeentelijk groen

- Behoud en stimulering van biodiversiteit zijn voor de groene gemeente Renkum uiterst belangrijk. Dit uitgangspunt is niet alleen leidend in het natuurbeleid, maar ook in het beleid voor landschap en gemeentelijk groen. Waar dit vooral moet doorwerken is in een inhaalslag bij beheer en onderhoud van plantsoenen, parken en groenstroken. De kwaliteit van het gemeentelijk groen raakt ver beneden de maat en dient te verbeteren. Per slot van rekening is ook de gemeentelijke groenstructuur een belangrijk visitekaartje en als zodanig van belang voor het economisch floreren van onze groene gemeente. GroenLinks is voor uitbreiding van het akkerrandenbeheer en bepleit het invoeren van ecologisch groenbeheer. Bij ecologisch beheer van groen staan de inheemse flora en fauna centraal. Bij deze wijze van beheer wordt ernaar gestreefd om langs natuurlijke weg de biodiversiteit te vergroten.
- Oude bomen en parken zijn van onschatbaar belang voor het karakter van de gemeente Renkum. Dit betekent overigens niet dat wij vinden dat alle groene elementen volledig beschermd moeten zijn. In het groenstructuurplan moet de waarde van de groene structuur in en tussen de dorpen afdoende worden vastgelegd. Ook hoe het langjarig beheer uitgevoerd wordt. Een duurzame groenstructuur kenmerkt zich door het jaarlijks verantwoord vervangen van bomen en groene structuren, met ruim aandacht voor de monumentale bomen en structuren. Er komt in dit verband een alternatief voor de bomenverordening met een uitgebreide lijst van beschermde bomen en groene gebieden. Indien er geen goed en goedkoper alternatief ontwikkeld wordt, dan blijft wat GroenLinks betreft de bomenverordening gehandhaafd.
- Voor het eventueel afstoten van gemeentelijk (snipper)groen worden eenduidige kaders opgesteld en gehanteerd. Met organisaties en inwoners die groen 'overnemen' worden langjarige afspraken gemaakt over duurzaam beheer en/of in gebruik geven. Dat geldt niet alleen voor organisaties als Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Geldersch Landschap en Kasteelen, maar ook voor lokale organisaties als de Vrienden van Park Hartenstein in Oosterbeek of de vrijwilligers die bij de Hucht in Heelsum een wijktuin onderhouden.
- Buurten en bewoners die bijdragen aan groenbeheer worden ondersteund en gefaciliteerd, door het beschikbaar stellen van ondersteuning, gereedschap en kennis.
- GroenLinks wil dat de gemeente de totstandkoming van groene schoolpleinen en natuurspeelplaatsen stimuleert.
- Milieuvriendelijk 'onkruidbeheer' wordt integraal doorgevoerd. Er komt een verbod op het gebruik van Roundup en andere schadelijke producten.

Natuur en landschap

- Er komt een landgoederenvisie die gebaseerd is op waardestellend onderzoek. Een visie die inspeelt op behoud, herstel en ontwikkeling van cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden. Een visie die uitgaat van de eenheid die de landgoederenzone vormt en die doorwerkt in al het (ruimtelijk) beleid. Deze landgoederenvisie wordt voorzien van een uitvoeringsprogramma met projecten die de waarde en functie van de landgoederen verder versterken en bijdragen aan de versterking van de gemeentelijke economie. De landgoederenzone van Oosterbeek en Doorwerth wordt een beschermd landschapsgezicht.

- Het landschapsontwikkelingsplan uit 2005 wordt in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties geactualiseerd en voorzien van een nieuw uitvoeringsprogramma met projecten die zorgen voor versterking van culturele en ecologische landschapswaarden, en tevens bijdragen aan duurzame economische ontwikkeling van onze gemeente.
- GroenLinks vindt toegankelijkheid en beleefbaarheid van natuur en landschap van groot belang. Inwoners en toeristen moeten zich kunnen verbinden met de prachtige groene gebieden. Dat zorgt voor draagvlak. Daarom zijn uitbreiding, goed onderhoud en beheer van het wandel- en fietsnetwerk noodzakelijk. Dat geldt ook voor de veerverbindingen voor fietsers en voetgangers over de Nederrijn bij Renkum en Oosterbeek.
- In het Renkums Beekdal is in 2013 een prachtige kroon gezet op wat ooit een plan van GroenLinks was: industrieterrein Beukenlaan teruggeven aan de natuur. Een belangrijke schakel in het Natuurnetwerk Nederland en het Gelderse Natuurnetwerk is daarmee gerealiseerd. Nu komt het er op aan die natuurnetwerken verder te vervolmaken. GroenLinks vindt daarom dat gemeente Renkum in samenwerking met rijk en provincie moet werken aan het realiseren van faunapassages in de Renkumse Poort (Hartenseweg, N225).

Landbouw

- Een aantal van de oorspronkelijke landbouwenclaves in de gemeente Renkum is inmiddels onderdeel geworden van het Nederlands en Gelders NatuurNetwerk (voorheen de Ecologische HoofdStructuur, EHS). Dit geldt bijvoorbeeld voor de Reijerscamp en terreinen langs de Telefoonweg.
- Toch kent de gemeente nog een aantal kleinschalige enclaves waar landbouw wordt of werd bedreven. Deze open ruimten in het natuurlijk landschap zijn dusdanig karakteristiek dat GroenLinks ze graag behouden wil. De gemeente moet dat actief bevorderen.
- Biologische landbouw is goed te combineren met duurzaam natuurbeheer. GroenLinks vindt daarom dat de gemeente de biologische landbouw moet stimuleren.
GroenLinks vindt dat gemeente en provincie zich moeten inzetten voor het uitplaatsen van het landbouw- en loonwerkbedrijf in de bovenloop van het Heelsums Beekdal. Dit bedrijf vormt thans een ongewenste barrière in het natuurnetwerk. Het boeren- annex loonbedrijf krijgt alternatieve ruimte geboden of een vergoeding om zich buiten onze gemeente te vestigen.

De groene ruimte

- De gemeente is uiterst terughoudend in uitbreiding van woon- en werkgebied in de groene ruimte. Al veel te vaak is er op allerlei plaatsen geknabbeld aan de mooie randen van onze dorpen. Eventuele uitbreiding van het bestand van woningen en bedrijven vindt daarom alleen plaats binnen bestaande contouren en grenzen. Hierbij blijft het concept 'rood voor rood' leidend, dat wil zeggen dat uitgangspunt is om alleen op al bebouwde locaties te (ver)bouwen.
- De gemeente toetst initiatieven voor bouwplannen van inwoners en/of ontwikkelaars kritisch aan bestemmingsplannen. Initiatiefnemers worden door de gemeente uitgedaagd en verleid tot het realiseren van de meest duurzame en landschappelijk aantrekkelijke variant van hun plan. Zo mogelijk worden hiervoor door de gemeente randvoorwaarden gesteld.
- GroenLinks is voorstander van het instellen van een landschapsfonds. Dit fonds word gevoed door bijdragen van initiatiefnemers van bouwplannen. Uit het fonds

kunnen projecten (bijvoorbeeld uit het Landschapsontwikkelingsplan) gefinancierd worden die de kwaliteit van het landschap verbeteren.

- De gemeente past bij de ruimtelijke ordening de 'lagenbenadering' consequent toe. Dat betekent dat behoud van de gesteldheid van bodem en grondwater uitgangspunt is. Bij elk bouwplan moet beoordeeld worden of hierdoor geen onherstelbare schade ontstaat aan de bodemstructuur of de grondwaterhuishouding.

De blauwe ruimte

- Het afkoppelen van hemelwater door gemeente zelf, inwoners en bedrijven wordt onverkort doorgezet en gestimuleerd. Steeds vaker zullen zich immers als gevolg van de klimaatverandering perioden van hevige regens voordoen. Om te voorkomen dat al dit water in het rioolsysteem terechtkomt, moet regenafvoer zoveel mogelijk via de bodem en het oppervlaktewater gebeuren (afkoppeling). Op deze wijze wordt ook zo min mogelijk schoon hemelwater via het rioolsysteem gemengd met vuil water, waardoor de kosten van het zuiveren van rioolwater beperkt kunnen blijven. Dit kan tevens voorkomen dat de kosten voor riolering verder toenemen omdat het systeem een hogere capaciteit moet krijgen.
- De gemeente blijft uiterst behoedzaam omgaan met de vele beken en beeksystemen in de gemeente. De gemeente Renkum is gelegen op de rand van Veluwe en Rijnvallei. Het water dat hier via de beken en sprengen naar buiten treedt zorgt voor internationaal (Natura 2000) gewaardeerde natuur van een hoge kwaliteit. De beken en sprengen voeren water van het Hoogste Ecologische Niveau (HEN) of met een Specifieke Ecologische Doelstelling (SED). Samen met waterschapsorganisaties als het IVN blijft de gemeente daarom investeren in duurzaam onderhoud en beheer van de beeksystemen.
- Er komt een verbod op winning van schaliegas, niet alleen vanwege de gevaren die dat oplevert voor de drinkwatervoorziening, maar juist ook omdat ook schaliegas een fossiele brandstof is die bij verbranding bijdraagt aan het klimaatprobleem.
- GroenLinks is voorstander van het actualiseren van de visie 'Renkum Werkt aan Water', waarin de gemeentelijke uitgangspunten op het gebied water beschreven zijn. Goed en duurzaam omgaan met water is en blijft een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke taken. Die watervisie voor de gemeente Renkum heeft evenals landgoederenvisie en landschapsontwikkelingsplan een uitvoeringsgericht karakter, met een concreet uitvoeringsprogramma. Een programma waarin bijvoorbeeld aandacht komt voor waterspeelplaatsen en het beleefbaar maken en houden van het beken- en sprengensysteem.

Verkeer en vervoer

- GroenLinks geeft in het beleid rond verkeer en vervoer wandelen en fietsen de voorkeur boven het gemotoriseerd verkeer. In aanvulling hierop kiezen we voor een goed en sluitend systeem van openbaar vervoer. Natuurlijk weten we dat de auto voor de mobiliteit van mensen een niet weg te denken vervoermiddel is. Toch blijven we bepleiten dat voor de korte afstanden (minder dan 5 kilometer) fietsen, lopen en het openbaar vervoer (trein, bus, buurtbus en regiotaxi) voorrang krijgen. Die korte ritjes maken een groot deel van alle vervoerbewegingen uit. We willen dat het gemeentebestuur het winkelen te voet en per fiets krachtig bevordert.
- De gemeente Renkum heeft een in onze ogen goed verkeers- en vervoersplan, dat destijds samen met inwoners is tot stand gekomen. Bij de herinrichting van de Benedendorpsweg is aangetoond dat er ook, zoals door ons bepleit, in de uitvoering van dat beleid goed samengewerkt kan worden met inwoners. En daardoor is er nu veel draagvlak voor de gekozen varianten, zo is gebleken uit de evaluatie.
- Fietsroutes verdienen goed onderhoud en waar mogelijk uitbreiding.

- Er moet een snelle en veilige fietsroute komen tussen Arnhem en Wageningen, en tussen Doorwerth en Oosterbeek. Een fietsroute met veilige kruisingen, zoveel mogelijk vrijliggend, en goede doorstroombmogelijkheden (geen of minder verkeerslichten voor fietsers).
- We pleiten voor verdere aanpassing van de omgeving van scholen. Kinderen moeten veilig naar school kunnen gaan. Dit betekent bijvoorbeeld de nodige aanpassingen in de oversteek van de Bennekomseweg.
- De afwaardering van wegen in de bebouwde kommen naar 30 km per uur dient voortgezet te worden. De Schelmseweg in Oosterbeek en de Nieuweweg in Renkum staan hoog op het verlanglijstje. De herinrichting van het gebied bij de Nieuweweg (inclusief Onder de Bomen) dient - nu het Renkums beekdal afgerond is - zo spoedig mogelijk, samen met bewoners te worden aangepakt.
- GroenLinks vindt dat het verbeteren van de verkeersveiligheid op en om de aansluiting van de Bennekomseweg op de Utrechtseweg te Heelsum nu voortvarend door de provincie moet worden aangepakt.
- GroenLinks is voorstander van het afwaarderen van een aantal wegen die door natuurgebieden lopen. Deze worden wat ons betreft omgezet in een fietspad. Te denken valt aan de Bilderberglaan, de Oude Oosterbeekseweg en de Nieuwe Keijenbergseweg. Dit betekent ook een besparing op onderhoudskosten.
- GroenLinks vindt dat de gemeente zich moet blijven inzetten voor het doortrekken van het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV). De railverbinding tussen Amersfoort en Ede kan in dit verband worden doorgetrokken naar Arnhem. De Valleilijn tussen Ede/Wageningen wordt dan doorgetrokken naar Arnhem. De buurtbus moet blijven rijden. GroenLinks is voorstander van een nieuw station Arnheims Buiten aan de spoorlijn Arnhem-Nijmegen.

Afval is restmateriaal

- Het scheiden en hergebruiken van 'afval' wordt extra gestimuleerd. Afval wordt de laatste jaren steeds meer gezien als onderdeel van een continue kringloop en daarom spreekt GroenLinks liever over reststoffen of restmateriaal. Gemeente Renkum moet streven naar maximale scheidingspercentages van huishoudelijke reststoffen. Het inzamelingssysteem wordt dusdanig ingericht dat maximaal wordt ingezet op hergebruik en nuttige toepassing van de reststoffen. De heffing op inzameling en verwerking van de reststoffen (en dat heet nu nog afvalstoffenheffing) wordt, als het aan GroenLinks ligt, gebaseerd op de aangeboden hoeveelheid.
- Het afvalbrengstation wordt in de visie van GroenLinks een inzamelcentrum voor waardevolle restmaterialen, waar nog veel meer aandacht is voor hergebruik en nuttige toepassing. De restmaterialen krijgen op deze manier - door slim samenwerken van inwoners en gemeente - meer financiële waarde en dat heeft een positieve invloed op de hoogte van de heffing.

Geluid dempen en verlichting minderen

- De gemeente bevordert waar mogelijk het terugdringen van (geluids)hinder van spoorlijnen en wegen. Ouderen en mensen met een beperking, in het bijzonder blinden en slechtzienden, ondervinden hiervan extra veel hinder. De gemeente ondersteunt inwoners en bedrijven die zich hard maken voor het terugdringen van geluidshinder en actie voeren tegen verdere toename.
- De gemeente beschermt de stilte in de grote landschappelijke eenheden (landgoederen, uiterwaarden) en natuurgebieden (bos en heide) zoveel als mogelijk. Met geluidshinder gepaard gaande activiteiten worden hier geweerd.

- Ook duisternis is een belangrijke milieukwaliteit. De gemeente bevordert bij aankoop en gebruik van straatverlichting dat nodeloze verlichting, met name in het buitengebied, wordt voorkomen. Daarbij moeten goede afwegingen gemaakt worden tussen noodzakelijke milieukwaliteit en gewenste verkeersveiligheid en (subjectieve en objectieve) sociale veiligheid.

Leren voor duurzaamheid

- GroenLinks hecht veel waarde aan 'leren voor duurzaamheid' voor jong en oud. Het via educatie creëren van draagvlak is een basisvoorwaarde voor het duurzaam omgaan met natuur en landschap. De integratie van informatie en educatie over natuur, landschap en milieu in en om gebouw De Beken in het Renkums Beekdal wordt krachtig gestimuleerd. De gemeente ondersteunt de initiatiefgroep van alle betrokkenen in en om het Renkums Beekdal die door het oprichten van een stichting met inzet van vele vrijwilligers het (nieuwe) natuurgebied beleefbaar maakt en houdt, en die tevens het gebied regionaal en nationaal op de toeristische kaart wil zetten.

4. Renkum Klimaatneutraal, aan de slag!

Op naar 2040

De gemeente Renkum heeft zich in 2012 al, op initiatief van GroenLinks, voorgenomen om een klimaatneutrale gemeente te zijn in 2040. Dat betekent dat er werk aan de winkel is! Voor iedereen in Renkum: gemeente, burgers en bedrijven.

Klimaatneutraal?

Klimaatneutraal komt in de praktijk neer op het gebruiken van groene energie voor huishoudens en gebouwen en voor vervoer. De CO₂-uitstoot maak je zo klein mogelijk. Verder compenseer je deze uitstoot door te investeren in groene energieprojecten elders. Een klimaatneutrale gemeente draagt zo bij aan een beter milieu.

Bereikte en nieuwe doelen

GroenLinks heeft de afgelopen jaren al heel veel bereikt met initiatieven voor onder meer het collectief inkopen van zonnepanelen en het introduceren van LED-verlichting. GroenLinks vindt het heel belangrijk dat er met een meerjarenplan elk jaar gewerkt gaat worden aan het uiteindelijk doel van een klimaatneutrale gemeente. Dat is geen dagdroom van linkse idealisten. Het is haalbaar, vanwege alle moderne technieken die ons ter beschikking staan. En nodig, vanwege de klimaatverandering en het opraken van onze fossiele brandstoffen. En mogelijk, want steeds meer bedrijven willen duurzaam gaan ondernemen. Dat bespaart energie en dus veel kosten, en het groene imago wordt steeds belangrijker. Andere gemeenten, bijvoorbeeld Wageningen, Ameland, en Lochem, zijn al een stuk verder in de uitvoering van hun plannen. Er bestaan al concrete draaiboeken om hier stap voor stap aan te werken. Laten we daarvan leren om er planmatig mee aan de slag te gaan.

Onze 'klimaatneutrale' agenda

Gemeente geeft het goede voorbeeld

- De gemeente heeft een heel belangrijke rol, allereerst in het maken van een plan. Zo'n plan om een klimaatneutrale gemeente te bereiken, begint met meten. Meten van CO₂-uitstoot door de gemeentelijke organisatie zelf, van gebouwen en ook van vervoer en transport. Maar ook van huizen van inwoners en van bedrijven in de gemeente. Hoeveel energie verbruiken we met zijn allen? Hoeveel CO₂ stoten we uit in Renkum? Als we dat weten kan je een plan maken en doelen stellen: bijvoorbeeld streven naar 2% energiebesparing per jaar door allerlei maatregelen, en ieder jaar 2% meer groene energie produceren of inkopen. En wat is ervoor nodig om dat te realiseren? Heel concreet kunnen we er bijvoorbeeld naar streven dat in 2030 85% van alle appartementsgebouwen en bedrijfsgebouwen met platte daken zijn bedekt met zonnepanelen. Dan gaan we een plan opstellen hoe dat gerealiseerd moet worden. Naast zonne-energie zullen we ook na moeten denken over gebruik van windenergie. Maar dan wel op plekken waar deze het minst verstoren, zoals op bedrijventerreinen. Een windturbine van 3 megaWatt levert elektriciteit voor 1.800 woningen en staat gelijk aan 60.000 m² zonnepanelen! Met 5 windturbines (al dan niet geplaatst binnen onze gemeentegrenzen) zouden we al een heel eind zijn!

- Verder moet de gemeente zelf het goede voorbeeld geven. Er zijn mogelijkheden genoeg om tot een meer klimaatneutrale gemeentelijke organisatie te komen. Energiezuinige straatverlichting (LED) bijvoorbeeld; optimale isolatie van openbare gebouwen, zonnepanelen op openbare gebouwen; ambtenaren stimuleren per fiets of OV te komen, op termijn alle gemeentelijke auto's elektrisch laten rijden; inkopen van groene energie; milieucompensatie van CO2-uitstoot door groene projecten elders mede te financieren; oplaadpunten voor elektrische auto's neerzetten enzovoort.
- De gemeenten kan burgers en bedrijven proberen over te halen om mee te doen. Door te zorgen dat het onderwerp gaat leven. Door burgers te informeren en te betrekken bij de plannen. Door burgers uit te dagen om mee te doen.

Klimaatbeleid en bedrijvigheid

- GroenLinks wil investeren in duurzame bedrijventerreinen, met een natuurvriendelijke inrichting en klimaatneutrale gebouwen. Slim ruimtegebruik staat daarbij hoog in het vaandel. Verouderde bedrijventerreinen saneren we of voegen we samen.
- We zijn er ook voor ZZP'ers, bijvoorbeeld door leegstaande bedrijfsgebouwen tegen gunstige voorwaarden en versneld in te zetten als vestigingsplaats voor zelfstandige ondernemers en MKB. Kortom: initiatieven vanuit de samenleving en van ondernemers zijn hartelijk welkom, en ondertussen zet Renkum alles op alles om zichzelf om te vormen in een klimaatneutrale gemeente. We bevorderen de ingebruikname van bedrijfsverzamelgebouwen voor duurzame (startende) ondernemers en midden- en kleinbedrijf, als broedplaatsen voor duurzame bedrijvigheid. Daarbij houden we tijdelijke oplossingen voor leegstand in het oog.
- Isolatie van bedrijfsgebouwen en plaatsing van zonnepanelen op bedrijven willen we stimuleren. En ook isolatie van woningen: hier kunnen lokale bouwbedrijven van profiteren.
- We ondersteunen initiatieven in de 'ruil- en repareereconomie'. Dit vermindert de hoeveelheid afval en levert nieuwe werkgelegenheid op.
- Een bewust uitgedragen klimaatbeleid in Renkum trekt bovendien ook ondernemers aan, die deze visie delen en die willen profiteren van het 'groene klimaat' in onze gemeente. Klimaatbeleid schept dus ook kansen en werkgelegenheid.

5. Het geld en de keuzes

Geld speelt een rol, maar kernwaarden ook

Hoe het ook zij, ook in Renkum hebben we de komende jaren meer ambities dan geld. Dus speelt geld zeker wel een rol, alleen gaan we daarbij volledig uit van onze kernwaarden. Het is glashelder welke pijlers voor GroenLinks Renkum cruciaal zijn om middelen in te willen zetten of te besparen of om te buigen. In dit verkiezingsprogramma gaven we per thema al aan waar onze prioriteiten liggen. In dit hoofdstuk geven we een totaalbeeld van hoe we aankijken tegen de financiering.

Kwetsbaren en kernwaarden

Solidair met de kwetsbaren en kernwaarden: hun positie mag niet in het geding komen, moet zelfs versterkt worden. Investeer in een duurzame samenleving: efficiënt werken en loslaten betekent dat er middelen vrij komen om verder te investeren en dus ontstaat nieuw werk en geld. Zorg ook voor je eigen inkomsten en laat daarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen: ook dat is verantwoord omgaan met gemeenschapsgeld.

De gemeentefinanciën straks: ook investeren

Het meeste geld van gemeenten komt van het rijk, via het gemeentefonds. De komende jaren krijgen we fors meer, maar moeten nog veel meer zelf gaan doen op het gebied van zorg en welzijn. Meer, veel meer dan waar we geld voor krijgen. Bij de gemeentefinanciën hebben we te maken een aantal regels vanuit de rijksoverheid. Daar onttrekken we ons niet aan. Tegelijk zullen we het niet nalaten de regels rondom financiën op eigen wijze te interpreteren. Natuurlijk gaan we uit van een sluitende meerjarenbegroting. Maar soms is het beter te investeren en later de balans te herstellen. Bijvoorbeeld omdat er op iets langere termijn structurele besparingen te behalen zijn.

Bezem door onduidelijke potjes

Het is ook logisch dat we geld opzij zetten voor verwachte investeringen. Nu zit er € 17 miljoen in onze algemene reserve, veel meer dan bij andere gemeenten. Renkum heeft veel onoverzichtelijke geldpotjes, kleiner en groter, met achterhaalde regels. De gemeente blijft hierin geld storten, en onttrekt het zo aan de inzet voor kwetsbaren en kernwaarden. Bovendien gelden er onduidelijke spelregels voor het gebruik ervan en gebruiken we het nauwelijks om duurzaamheid of lagere kosten voor onszelf en de inwoners stimuleren. De bezem moet hier zo snel mogelijk doorheen.

Revolving fund

Als je goed begroot, heb je soms meevallers of aan het einde van het jaar geld over op de jaarrekening. Dat willen we inzetten voor de ondersteuning van de kwetsbaren en voor duurzame investeringen. Hiervoor stellen we een revolving fund in werking: een lening met lage rente die zichzelf snel terugverdient. Het fonds is in te zetten voor investeringen in zonnepanelen, voor energiebesparing, voor maatschappelijke initiatieven. Als je goede afspraken maakt, kun je als overheid loslaten en vertrouwen op de burgerkracht.

Visie op bezuinigingen, graag!

Renkum moet blijven bezuinigen. Dat kan op een slimmere manier. De afgelopen jaren is er teveel met de kaasschaaf gewerkt en te weinig gekozen. Indirect zijn de

lasten verzwaaard, activiteiten in de samenleving verminderd, sturing buiten de gemeente geplaatst. De pogingen van de coalitie om geen discussie over echte keuzes te voeren zijn legio. Een enquête onder inwoners over bezuinigen is mislukt. Een discussie in de gemeenteraad met kijkbrillen: onder tafel verdwenen. Voorstellen van GroenLinks om inwoners echt actief te betrekken zijn niet overgenomen.

Inwoners nemen het heft in handen

Aan het begin van dit verkiezingsprogramma stelden we al vast dat inwoners en organisaties steeds meer het heft in handen nemen. Het is niet meer de overheid die richting geeft, maar die steunt zodra het nodig is en tegelijkertijd vertrouwen geeft om los te laten. Wij willen de menselijke maat terugbrengen in de samenleving. Burgerinitiatieven krijgen de ruimte. Dat levert ook besparingen op. Er ontstaan nieuwe kansen. Zoals meer ruimte om als gemeente te werken aan een duurzame toekomst en aan onvoorwaardelijke ondersteuning van inwoners die het moeilijk hebben.

Onze keuzes

- Gemeentelijke bossen loslaten en overdragen aan professionele natuurbeheerders. Met goede voorwaarden levert overdracht aan professionals meer op. Meer natuur tegen lagere kosten. Dat geldt ook voor de landgoederen. Bovendien heeft natuur geen ingrijpen nodig als het goed is. Natuurlijk kiezen we er wel voor om samen eerst te investeren, net als bij het Renkums beekdal is gedaan.
- Inwoners adopteren groen en de gemeente helpt hen op weg in het leren om te onderhouden en in het beschikbaar stellen van gereedschap. Bloemrijke bermen en ingezaaide akkerranden: goedkoper en wel zo mooi.
- Bedrijventerreinen laten we meer aan ondernemers. Zij hebben meer ideeën dan de overheid. De overheid bepaalt waar terreinen en bedrijven aan moeten voldoen, zoals duurzaamheid, grondgebruik, inrichting voor veilig verkeer. Door met bedrijven samen de koers uit te zetten en open te staan voor ideeën en plannen kan je samen meer geld verdienen.
- We investeren vooral in fietsvoorzieningen, in toegankelijkheid van stoepen en in openbaar vervoer. En dus minimaliseren we het onderhoud van autowegen.
- Bij het onderwijs gaan we zorgen dat het te besteden bedrag echt niet boven het landelijk niveau uitkomt, doordat scholen zelf ook plannen maken voor samenwerking, voor duurzame investeringen en in multifunctioneel gebruik. Om daarin op weg te komen willen we hen wel helpen, maar niet met meer geld. En hetzelfde gaan we ook doen met sport- en cultuurvoorzieningen.
- Kosten voor leerlingenvervoer naar 'levensbeschouwelijke' scholen moeten we verder afbouwen, de eigen bijdrage kan omhoog of de vergoeding volledig afgeschaft.
- We zijn solidair met kwetsbaren. De middelen in het sociale domein zijn al krap: er kan niet verder worden bezuinigd. Het gaat om meer dan een sociaal vangnet. Iedereen moet mee kunnen doen, maar ook de kans krijgen om mee te doen. Daarom geven we extra middelen voor echt armoedebeleid, want daarmee moet je werkelijk uit de armoede kunnen komen. En we kiezen er dus ook voor om te investeren in clusters van laagdrempelige voorzieningen, zoals het MFC in Renkum, onderwijsvoorzieningen, kunst, cultuur en sport.

- Ook willen we de zorg niet minimaliseren, zeker de thuiszorg niet. Betaling naar draagkracht is hierbij wel logisch. Het Persoonsgebonden budget is voor ons een must. Met PGB ben je minder afhankelijk en blijf je eerder meedoen.
- Buurthulp moet kunnen floreren, doordat we als gemeente hiervoor ondersteuning geven. Zo is duidelijker in beeld of mensen professionele hulp nodig hebben en kan deze sneller geleverd worden. Vraaggerichte en oplossingsgerichte zorg levert besparingen op. Het tempo van het laten ontstaan van wijkgerichte teams moet omhoog.
- Ook moet er harder getrokken worden aan afstemming op de lokale arbeidsmarkt. Gemeente, werkgevers, onderwijs, jongeren en UWV kunnen slimmer samenwerken, dan ontstaan er minder werklozen. Zo zijn werklozen en jongeren sneller aan het werk of weer in een opleiding en zijn er minder uitkeringen en dus weer minder risico op armoede.
- Slim investeren: extra investeringen in energiebesparing op het gemeentehuis en alle gemeentelijke gebouwen en voorzieningen moet nu echt van de grond komen. Nu zit er nog genoeg geld in de reserves en het gaat veel kosten besparen. We rekenen nu nog met een veel te lage stroomprijs. Bovendien maken we hierdoor werkgelegenheid. Daarom moet er ook meer geld in het revolving fund voor energiebesparing en duurzaamheid voor maatschappelijke organisaties en moeten we dat in één klap met scholen en sportvoorzieningen gaan regelen, vooral ook omdat zij geen lage stroomprijs hebben. Ook de openbare verlichting wil GroenLinks zoveel mogelijk duurzaam.
- Her- en medegebruik van leegstaande gebouwen wordt echt een uitdaging: zorgcentra zoals Mooiland, Overdal en scholen of lokalen. Alleen hierdoor kunnen we kosten van leegstand voorkomen. Er is ook veel ruimte nodig, voor jongerenhuisvesting, ateliers, nieuwe maatschappelijke initiatieven. We maken afspraken tussen de eigenaren, gebruikers en gemeente. We kijken met deze ogen ook naar onze eigen projecten en grondexploitatie. Beter nu eerlijk zijn wat wel en niet kan en nieuw, eventueel tijdelijk, gebruik organiseren dan later te maken krijgen verloedering door leegstand, afbraak en hoge rentekosten of kosten om weer op te ruimen.
- GroenLinks vindt dat het bestuur in tijden van krapte zelf het goede voorbeeld moet geven. Dit geldt bijvoorbeeld voor fractieondersteuning en declaratiegedrag. De omvang van de bestuurlijke ondersteuning en griffie kan omlaag. Het aantal wethouders-fte's mag ook minder. Nog meer inzetten op permanente verbetering van de bedrijfsvoering van de gemeente levert structureel veel besparingen met zelfs verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening. Het zou mooi zijn als de medewerkers van de gemeente nog meer de rol kunnen nemen om burgerinitiatieven mogelijk te maken. De gemeente gaat meedoen aan het Nieuwe Werken. Dan zijn er minder werkplekken nodig, minder woon-werkkilometers en ook minder gemeentelijk kantooroppervlak. Om leegstand te voorkomen gaan we het gemeentehuis deels multifunctioneel gebruiken.
- Er zijn meer en forsere besparingen mogelijk door intergemeentelijke samenwerking. Nu zien we van de samenwerking met de zogenaamde G5 niet veel besparingen terug. Ook de overdracht van taken naar bijvoorbeeld de Odra levert nu nog geen geld op. Meer kwaliteit is het doel zowel bij bijv. de inning van belastingen, de uitgifte van vergunningen, de handhaving. Er is nu ook een G12 samenwerking in het sociaal domein, nu nog vooral beleidsontwikkeling. Maar nu lijkt het al te leiden tot meer bestuurders en meer overleg en niet direct meer daadkracht van inwoners en organisaties lokaal. Dat moet dringend anders om ook de financiële winst uit deze samenwerking te kunnen halen.

- Op dezelfde manier kijken we naar de samenwerking in de stadsregio en de Euregio. Samen kunnen makkelijker het werk verzet krijgen, investeringen doen of subsidies benutten om voor de inwoners verder te investeren.
- 'De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten' gaat op voor de gemeentelijke belastingen. Er moet een betere kwijtscheldingsregeling komen. Iedereen met een te laag besteedbaar inkomen, structureel of incidenteel, kan hier gebruik van maken.
- Het OZB-tarief moet niet kunstmatig laag worden gehouden. Jarenlang is deze eigenlijk blijven dalen, omdat in Renkum de tariefstijging lager is dan de gewone inflatie. Jaarlijks komt er daardoor 3 ton te weinig binnen bij de gemeente die we weer moeten bezuinigen op de voorzieningen voor kwetsbaren. Dus de gewone tariefstijging, met de inflatie erbij, moet weer worden heringevoerd. Het gaat om een gering bedrag per huishouden, maar met een groot belang voor de gemeente.
- De woonlasten als geheel zijn in onze gemeente wel te hoog en dat komt door de afvalstoffenheffing, de rioolheffing. Dit is een last voor alle inwoners, of ze in een koophuis of een huurhuis wonen, en ook voor ondernemers. Investeren in nog beter afval scheiden, een ander ophaalsysteem en betere bakken levert enorm veel geld op. Het verdergaan met het afkoppelen van hemelwater betekent minder lozing in het riool en dus minder kosten.
- Verder willen we dat alle gemeentelijke tarieven kostendekkend worden. Het gaat om leges bij bouwvergunningen, grafrechten, enzovoorts. Algemeen gemeentelijke kosten rekenen we hier nog te weinig in door.
- Toeristenbelasting moeten we echt gaan gebruiken om in de toeristische infrastructuur te investeren, of we schaffen hem af. Het innen is een kostenpost, voor de gemeente, en voor campings, hotels en bed & breakfasts natuurlijk ook. Nu spekt het teveel de algemene middelen van de gemeente, terwijl de gemeente steeds minder doet voor recreatie en toerisme.
- Ook voor de hondenbelasting geldt dat we die liever afschaffen, ook al is hondenbezit een kostenpost voor de gemeenschap. Voor sommige inwoners betekent het hebben van een hond dat eenzaamheid verdreven wordt, voor anderen dagelijkse beweging. Meer dierenwelzijnsbeleid betalen we uit de algemene middelen. En voor heel veel inwoners is het geen enkel probleem om mee te werken aan het inperken van overlast van honden, ze ruimen de poep van hun eigen hond gewoon op.